

УНИВЕРЗИТЕТ ПРИВРЕДНА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИВРЕДУ И ПРАВОСУЂЕ У НОВОМ САДУ

ОБРАЗАЦ ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ
-обавезна садржина-

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију</p> <p>06.04.2015., Наставно–научно веће Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитет Привредна академија у Новом Саду</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1. проф. др Жељко Бјелајац, редовни професор, кривично-правна ужа научна област и међународно-јавна ужа научна област, 14.02.2013., Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитет Привредна академија у Новом Саду</p> <p>2. проф. др Милош Марковић, ванредни професор, кривично-правна и међународно-јавна ужа научна област, 30.09.2013., Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитет Привредна академија у Новом Саду</p> <p>3. проф. др Божидар Бановић, редовни професор, кривично-правна ужа научна област, 09.09.2014., Факултет Безбедности, Универзитет у Београду</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме:</p> <p>Ненад (Живко) Бингулац</p> <p>2. Датум рођења, општина, Република:</p> <p>11.12.1982., Нови Сад, Р. Србија</p> <p>3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе:</p> <p>24.01.2012., Универзитет у Новом Саду, Развој права Европске уније о заштити животне средине</p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:</p> <p>Ужа научна област: правне науке, економске науке, политичке науке и историјске науке</p> <p>5. Радно искуство:</p> <p>2009. – 2011. Виши суд у Новом Саду, судијски приправник, 2010. – 2012. Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду, сарадник у настави од 2012. Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду, асистент</p> <p>6. Публиковани радови по категоријама:</p> <p>Драгојловић, Ј. и Бингулац, Н.: "The evolution of the European union - historical heritage as a foundation for future development". Зборник радова са међународне научне конференције „The old and New World Order - between European integration and historical burdens: prospects and challenges for Europe in the 21st century“,</p>

одржане у Београду, 29.-30. маја 2014. године, у организацији Института за међународну политику и привреду и немачке фондације Ханс Зајдел (Hanns Seidel Stiftung), стр. 84-99, ISBN 978-86-7067-207-9 M14 (4 бода)

Пузић, Г., Клевернић, А. и **Бингулац Н.:** „Феномен одрживог развоја са освртом на потенцијал пољопривредног отпада као алтернативне енергије у републици Србији”, монографска студија, издавач: Институт за родну и националну равноправност, заштиту права радника и заштиту животне средине, Нови Сад 2014.г., ISBN 978-86-89733-01-3 M14 (4 бода)

Bingulac, N. i Matijašević, J.: "Integrated License in Regulations on Environmental protection of Serbia“, XVII International Eco-conference®, 25st-28th Septemer 2013, Proceedings „Environmental protection of urban and suburban settlements“, Publisher: EKOLOGICAL MOVEMENT OF NOVI SAD, pp.547-554; UDC 502.3:711.4(082), ISBN 978-86-83177-47-9 M33 (1 бод)

Matijašević-Obradović, J., **Bingulac, N.** i Dragojlović, J.: „Psihologija hakera i značaj njihovih aktivnosti u internet komunikacijama savremenog društva“, 3rd International scientific conference on "Power of communication 2014", 30th-31st May 2014., Belgrade, Publisher: Panevropski Univerzitet Apeiron i Visoka strukovna škola tržišnih komunikacija, pp.147-160, ISBN 978-99955-91-35-9 M33 (1 бод)

Матијашевић-Обрадовић, Ј. и **Бингулац, Н.:** „Однос примарних и секундарних идентитета у контексту разматрања европског идентитета“. Зборник радова са међународне научне конференције „Србија у савременом европском и регионалном окружењу“. Београд, 03.-04. јула 2014. године, у организацији Института за међународну политику и привреду и немачке фондације Ханс Зајдел (Hanns Seidel Stiftung) M33 (1 бод)

Bingulac, N. i Matijašević, J.: "Significance of legal regulations of food safety in Serbia“, XVIII International Eco-conference®, 24th -27th Septemer 2014, Proceedings „Safe food“, Publisher: EKOLOGICAL MOVEMENT OF NOVI SAD, pp.465-473; UDC 63:502/504(082), ISBN 978-86-83177-47-9 M33 (1 бод)

Драгојловић, Ј. и **Бингулац, Н.:** „Безбедност као атрибут и функција савременог полиса“, Култура полиса, број 24/2014, година XI, стр.129-141, UDK 351.78:355.02 M51 (3 бода)

Матијашевић, Ј. и **Бингулац, Н.:** „Утицај развоја политике заштите људских права на европски индентитет“, Европско законодавство, број 49–50/2014., година XIII, стр. 465-480, UDK 34, ISSN 1451-3188 M51 (3 бода)

Бингулац, Н.: „ Проблем сексуалне експлоатације - тамна страна глобализације“, Култура полиса, посебно издање 2015, година XII, стр.163-174, UDK 316.334.56:008, ISSN 1820-4589 M51 (3 бода)

Бингулац, Н.: „ Разбојништво и разбојничка крађа - кривичноправни и криминалистички аспект“, Право теорија и пракса, ISSN: 0352-3713, вол.:XXX, бр.: 7-9/2013., стр.: 102-110, Издавач: Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитет Привредна академија, Нови Сад, UDK: 343.71/712.1 , ISBN: 0352-3713 M53 (1 бод)

Бјелајац, Ж., **Бингулац, Н.**, Драгојловић, Ј.: „Приказ књиге – Криминалистика“, Право теорија и пракса, ISSN: 0352-3713, вол.:XXXI, бр.: 4-6/2014., стр: 68-74, Издавач: Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитет Привредна академија, Нови Сад, UDK: 343.71/712.1 , ISBN: 0352-3713 M53 (1 бод)

Јовановић В. и **Бингулац Н.:** „Значај превођења код тумачења правних норми“, Радно и социјално право – часопис за теорију и праксу радног и социјалног права, ISSN: 1450-5800, вол. XVIII, број: 2/2014, стр. 25-46., Издавач: Удружење за радно и социјално осигурање Србије, UDK: 340.13:81'255.2 M53 (1 бод)

Матијашевић-Обрадовић, Ј. и **Бингулац, Н.:** „Сајбер тероризам као савремени облик тероризма“ , објављено у Зборнику радова „Злоупотреба информационих технологија и заштита“ са регионално научно стручног

саветовања ЗИТЕХ-14, одржаног 13. јуна 2014. у Београду, у организацији Удружења судских вештака за информационе технологије, стр.218-231 ISBN 978-86-909511-3-0, COBISS.SR-ID 207869196 M63 (1 бод)

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Правна природа и сврха казне затвора

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.

I глава Појам и врсте најтежих казни

- 1.1. Појам и диференцирање кривичних санкција
 - 1.1.1. Појам друштвене опасности
 - 1.1.2. Одређивање појма и елемената кривичног дела
 - 1.1.3. Појам и врсте кривичних санкција
 - 1.1.4. Развој кривичних санкција у периоду након Другог светског рата до данас
 - 1.1.5. Сврха и индивидуализација кривичних санкција
- 1.2. Појам и карактеристике за одређивање најтежих казни
 - 1.2.1. Сагледавање појма казне
 - 1.2.2. Оправданост постојања казне
 - 1.2.3. Дефинисање и обележја казне
- 1.3. Врсте казни и класификација најтежих казни
 - 1.3.1. Законске претпоставке за ублажавање и ослобађање од казне
 - 1.3.2. Осврт на некадашње и садашње најтеже казне
- 1.4. Телесне казне
 - 1.4.1. Сумерско право
 - 1.4.2. Староегипатско право
 - 1.4.3. Старокинеско право
 - 1.4.4. Староиндијско право
 - 1.4.5. Старогрчко и староримско право
 - 1.4.6. Осврт на телесне казне у периоду од краја старог до краја новог века
 - 1.4.7. Аспекти савременог сагледавања телесног кажњавања
- 1.5. Смртна казна
 - 1.5.1. Развој друштва и однос према смртној казни до средине деветнаестог века
 - 1.5.2. Аболиционистички покрет
 - 1.5.3. Однос друштва према смртној казни након утицаја аболиционистичког покрета
 - 1.5.4. Смртна казна у савременим правним системима
- 1.6. Казна затвора

II глава Историјски развој казне затвора

- 2.1. Првобитна заједница
- 2.2. Робовласнички период
 - 2.2.1. Египатско, кинеско и индијско право
 - 2.2.2. Грчко право
 - 2.2.3. Римско право
- 2.3. Период феудализма
 - 2.3.1. Германско и енглеско право
 - 2.3.2. Утицај хришћанске цркве
 - 2.3.3. Казна затвора и принудни рад
 - 2.3.4. Зачетак реформе затворског система
- 2.4. Буржуаско-капиталистички период
 - 2.4.1. Француски Кривични законик из 1791. године
 - 2.4.2. Француски Кривични законик из 1810. године
 - 2.4.3. Баварски Кривични законик из 1813. године
- 2.5. Период социјализма
- 2.6. Савремене тенденције у развоју казне затвора
 - 2.6.1. Проблематика казне затвора изречене на краћи временски период
 - 2.6.2. Проблематика казне затвора изречене на дужи временски период
 - 2.6.3. Проблематика доживотне казне затвора и казне затвора у неодређеном трајању

- III глава Упоредно-правни приказ казне затвора
- 3.1. Земље континенталног правног система
 - 3.1.1. Немачко кривично законодавство
 - 3.1.2. Француско кривично законодавство
 - 3.1.3. Италијанско кривично законодавство
 - 3.1.4. Шпанско кривично законодавство
 - 3.1.5. Руско кривично законодавство
 - 3.2. Земље англосаксонског правног система
 - 3.2.1. Кривично законодавство Енглеске
 - 3.2.2. Кривично законодавство Сједињених Америчких Држава
 - 3.2.3. Кривично законодавство Аустралије
 - 3.3. Земље бивше СФРЈ
 - 3.3.1. Словеначко кривично законодавство
 - 3.3.2. Хрватско кривично законодавство
 - 3.3.3. Кривично законодавство Босне и Херцеговине
 - 3.3.4. Македонско кривично законодавство
 - 3.3.5. Кривично законодавство Црне Горе
- IV глава Криминолошко-пенолошки аспект казне затвора
- 4.1. Правна природа казне затвора
 - 4.2. Циљ и сврха казне затвора
 - 4.3. Услови за изрицање и извршење казне затвора
 - 4.4. Психолошки аспекти казне затвора
 - 4.5. Социолошки аспекти казне затвора
 - 4.6. Пенолошки аспекти казне затвора
- V глава Развој казне затвора у Републици Србији
- 5.1. Кривично законодавство средњовековне Србије
 - 5.1.1. Законоправило светог Саве из 1219. године
 - 5.1.2. Душанов законик из 1349. године
 - 5.2. Кривично законодавство Србије у време Првог српског устанка
 - 5.2.1. Кривични законик проте Матеје Ненадовића из 1804. године
 - 5.2.2. Карађорђево криминално законик из 1807. године
 - 5.3. Кривично законодавство Србије од 1815. до 1860. године
 - 5.4. Кривично законодавство Србије од 1860. до 1918. године
 - 5.4.1. Облици кажњавања на простору данашње Војводине до 1918. године
 - 5.5. Кривично законодавство Србије за време Краљевине Југославије
 - 5.6. Кривично законодавство Србије за време СФРЈ
 - 5.7. Кривично законодавство Србије за време СРЈ
 - 5.8. Кривично законодавство Србије за време Државне заједнице СЦГ
 - 5.9. Кривично законодавство Републике Србије
 - 5.9.1. Значајнији статистички показатељи
- VI глава Научно испитивање
- 6.1. Анкета
 - 6.1.1. Резултати анкетног истраживања
 - 6.2. Интервју
 - 6.2.1. Препис дела интервјуа

Закључна разматрања
 Литература
 Попис табела и графикона
 Прилози

Докторска дисертација састоји се од 6 глава, 403 страна, 1 спроведене анкете, 1 спроведеног интервјуа, 36 табела, 3 графикона и 2 прилога, а за израду је кориштено 433 референци са укупно 736 фусноте.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Предмет истраживања докторске дисертације „Правна природа и сврха казне затвора“, кандидата мр. Ненада Бингулца представља теоријско и практично разматрање питања која су у корелацији са правном природом и сврхом казне затвора, као једне од најтежих и најзаступљенијих казни у систему кривичних санкција савремених кривичних законодавства.

Истраживање ове проблематике има циљ да у потпуности сагледа и размотри питање правне природе и сврхе казне затвора, почевши од њених историјских зачетака, односно од настанка ове казне и њене прве примене, па све до позитивно правних решења у најзначајнијим светским кривичним законодавствима, са посебним освртом на кривично законодавство Републике Србије.

Временско димензионирање предмета истраживања обухвата целокупни развој друштва почев од периода првобитне заједнице све до модерног друштва, односно до савремених законских решења. Просторно одређивање предмета је у зависности од временског димензионирања, па је тако робовласнички период просторно ограничен на египатско, кинеско, индијско, грчко и римско право. Период феудализма просторно је ограничен на германско и енглеско право, али и на утицај канонског права тог периода. Буржуаско-капиталистички период просторно је ограничен на француско и баварско право, док се у периоду социјализма просторно ограничење односи на совјетско законодавство. Затим, код упоредне анализе (о чему ће накнадно бити више речи) просторно ограничење односи се на позитивноправна решења најзначајнијих земаља континенталног и англосаксонског правног система, али и на земље бивше СФРЈ. Поред поменутог, потребно је поменути и просторно ограничење права Србије од средњовековог права све до савременог позитивног права.

Поред историјског и упоредног разматрања ове проблематике, у раду је разматрано и криминолошко-пенолошко питање казне затвора, са посебним сагледавањем правне природе, циља и сврхе казне затвора, услова за њено изрицање и извршење, а затим и психолошке, социолошке и пенолошке аспекте ове казне

Посебан значај истраживања је и у спроведеном научном испитивању, односно спроведено је прикупљање података анкетом и интервјуом.

Поглавље под називом Појам и врсте најтежих казни започиње са утврђивањем појма и диференцирања кривичних санкција и приближавања појма кривичног дела почевши од: дефинисања појма; утицаја друштвене опасности, односно друштвене вредности на кривично дело и одређивањем појма кривичног дела са становишта формалног, материјалног и формално-материјалног појма и указати на елементе општег појма кривичног дела. Затим, разматрано је питање појма и врста кривичних санкција као мера које су прописане законом као одговор и реакција друштва на учиниоца кривичног дела који је својим понашањем нанео одређену штету друштву. Значај постојања кривичних санкција анализиран је и кроз потребу за заштитом друштва од криминалитета како у репресивном тако и у превентивном смислу. Током истраживања ове проблематике, обрађено је и динамично развијање система кривичних санкција са посебним освртом на новијем развоју кривичних санкција, са нагласком на кривичне санкције које и данас постоје, стога је било од значаја да се обради њихов развој у периоду након Другог светског рата па до данас, јер се једино на тај начин може употпуности разумети данашњи систем кривичних санкција у смислу разликовања врста.

На крају прве тачке овог поглавља разматрено је и питање значаја индивидуализације кривичних санкција, јер се без адекватне индивидуализације не може у потпуности постићи сузбијање кривичних дела којима се повређују, или угрожавају вредности које су заштићене кривичним законодавством.

У другој тачки овог поглавља обрађено је питање појма и карактеристика за одређивање најтежих казни полазећи од чињенице да казна представља најстарију кривичну санкцију, а до двадесетог века и једину, при чему се сматра да је настанак казне у вези са постојањем крвне освете. Под утицајем друштвеног, економског и културног развоја друштва, развијао се и систем казни, што је имало значајног утицаја на питање сагледавања појма казне. Управо због тога, посебна пажња је посвећена појму казне сагледавањем кроз формални, материјални и формално-материјални смисао.

Развојем друштва, као основне људске заједнице којом се уређује међуљудски однос, развијало се и право по систему *ubi societas ibi ius* (где је друштво ту је и право), па је управо због овог становишта пажња посвећена и оправданости постојања казне изношењем и анализом више ставова разних аутора са истим и супротним мишљењима. Оправданост постојања казне била је анализирана са гледишта *ius puniendi* (права на кажњавање), док је правна основа казне сагледана са пенолошког аспекта анализирањем идеалистичке и метафизичке теорије, теорије друштвеног уговора, правне теорије и социолошке теорије, изношењем унакрсних ставова више аутора. По

неком логичном следу, нужно је било и сагледати правни основ казне у односу на учиниоца кривичног дела и остале чланове друштва анализирањем апсолутне (ретрибутивне) теорије, релативне (превентивне) теорије и мешовите (еклектичке) теорије, а на крају, оправданост постојања казне довешће се у везу са остваривањем правичности као моралне и етичке категорије.

На крају друге тачке овог поглавља, сагледано је дефинисање казне и њених обележја при чему се имало у виду њен значај и улога у друштву.

У трећој тачки овог поглавља обрадио се питање врсте казни и класификација најтежих казни јер једно од најзначајнијих питања са којима се бави кривично право представљају врсте казни и њихова међусобна повезаност, при чему се имало на уму да кривична законодавства различитих држава, у одређеној мери, одступају у прописивању врста и висине казне превасходно због врсте, обима и разлика у криминалитету. Управо због тога, је сагледано на који начин наука кривичног права класификује казне. Посебна пажња је била посвећена и законским претпоставкама за ублажавање и ослобађање од казне јер ипак ове законске одредбе представљају одређену специфичност у смислу одступања од појединих општих института кривичног права.

На крају треће тачке начињен је краћи осврт на најтеже казне почев од првобитне заједнице па све до данас кроз сагледавање у којој су мери и у којем су облику оне задржане. Значај поменутог је између осталог и у томе што се указало на везу између некадашњих најтежих казни (при чему се мисли на телесне и смртне казне) и данашње најтеже казне, односно казне затвора, посебно ако је сагледавамо кроз законодавства у којима више нема телесних и смртних казни.

У четвртој тачки овог поглавља анализиран је настанак, развој и оправданост телесних казни првенствено кроз упоредну анализу првих познатих писаних закона (извора) у сумерском, староегипатском, старокинеском, староиндијском, старогрчком и староримском праву. Затим је у наставку размотрено и питање телесних казни у периоду од краја старог века до краја новог века, док је посебна пажња посвећена актуелном сагледавању телесног кажњавања. Значај ове теме није само у томе што су телесне казне обележиле све развоје друштва као мера репресије због одређеног понашања које је одступало од тадашњих друштвених вредности, већ је и у томе што се овај вид кажњавања, у којем се легитимно наносио физички бол, скоро у свим савременим друштвима најчешће заменило казном затвора. Поред тога што су телесне казне представљале изузетно сурово и нехумано кажњавање, а све са циљем борбе против криминалитета, оне нису специфичност само одређеног друштвеног раздобља нити симболизују некадашње (древне) начине кажњавања јер се и данас примењују у неким државама света. На крају ове тачке, указало се и на ставове појединих аутора који заступају мишљење о оправданости наношења физичког бола учиниоцу кривичног дела и у савременом праву, односно друштву.

У петој тачки овог поглавља обрадио се питање смртне казне кроз анализирање постојања овог вида кажњавања од периода првобитне заједнице до данашњих дана. Поменути друштвени временски распон сагледан је кроз, условно речено, два периода и то од времена раних фаза друштвеног развоја до средине деветнаестог века и други период од деветнаестог века до данашњих дана. Оправдање за овај начин поделе, аутор овог истраживања види у јачању аболционистичког покрета током средине деветнаестог века што је недвосмислено довело до многих промена у односу између друштвене свести и смртне казне. Развој друштва и однос према смртној казни до средине деветнаестог века испратићен је првенствено кроз период првобитне заједнице, а одмах затим и кроз прве законике почев од сумерског Ур-Намуовог законика па све до Хамурабијевог законика. Питање смртне казне било је сагледано и кроз значајне законике старог и средњег века, док је период новог века посебно био анализиран због учесталије примене овог начина кажњавања. Наредна фаза истраживања била је посветићена аболционистичком покрету и његовим најзначајнијим представницима посебно кроз сагледавање најчешћих аргумената који се односе на укидање смртне казне, док се због целисходности у истраживању, указало и на најчешће аргументе које се односе на оправданост смртне казне. Други период анализирања смртне казне представљао је временски распон од средине деветнаестог века па до данашњих дана, при чему је овај период у знатној мери обележио утицај аболционистичког покрета што је и резултирало првим потпуним укидањем смртне казне у појединим државама. Током анализирања овог периода акценат је био и на динамици развоја свести по питању смртне казне.

Истраживање правне природе и сврхе казне затвора аутор је наставио са приказивањем историјског развоја казне затвора како би употпунио разумевање настанка и примене овог начина кажњавања према учиниоцима кривичног дела. На развој казне затвора неспорно је утицао развој друштва па управо због тога је било потребно указати на развој овог начина кажњавања од периода стварања првих држава до данашњих дана.

У другој тачки анализиран је робовласнички период, односно период од настанка првих држава па до пада

Западног римског царства 476. године. Једна од специфичности казне затвора, у овом периоду развоја друштва, је у томе што њена намена није имала за циљ кажњавање лица, па ће се је управо због тога и анализирати у сумерском законодавству, јер у хамурабијевом периоду, лишење слободе представљало је меру за прикупљање дугова. У староегипатском законодавству, на основу очуваних података, постоје записи из којих се види конкретна примена казне затвора за одређена дела. Затим, настај казне затвора, сагледан је и кроз старокинеско и староиндијско законодавство, а на крају ове тачке, посебно је анализиран настајак и развоја казне затвора у старој Грчкој и старом Риму.

У трећој тачки сагледано је питање развоја казне затвора у периоду феудализма, односно од пада Западног римског царства 476. године па до Француске револуције 1789. године. Током овог периода уследиле су значајне друштвене и политичке промене које су настале миграцијама германских и других племена на простор Западног римског царства. Иако су телесне казне и смртна казна обележиле овај период, ипак се може увидети и развој казне затвора. С обзиром да је хришћанска црква имала значајан утицај на законодавства током феудалног периода, посебно је анализиран њен утицај на казну затвора.

У четвртој тачки сагледаће проблематика развоја казне затвора у периоду капитализма, који је трајао од Француске револуције 1789. године, све до Октобарске револуције 1917. године. На развој и све чешће прописивање казне затвора у кривичним законодавствима тог периода, значајан утицај имало је јачање аболиционистичког покрета према телесним казнама и смртној казни, али и ставови истакнутих правника и филозофа. Претходно речено сагледано је кроз анализу тадашњих значајних кривичних законика почев од француског револуционарног Кривичног законика из 1791. године, затим Наполеоновог Кривичног законика из 1810. године и баварског Кривичног законика из 1813. године. Ови законици поред значаја за развој казне затвора представљају и узор за друге законе тог и каснијег периода, јер се у њима прописују поједина начела која су и данас темељ модерних кривичних законодавстава.

У петој тачки овог поглавља сагледан је развој казне затвора у периоду социјализма, који је трајао од Октобарске револуције 1917. године, па све до последњих деценија двадесетог века. Иако су зачетници социјалистичке идеје били немачки филозофи Карл Маркс (Karl Marx) и Фридрих Енгелс (Friedrich Engels), најзначајнија, а самим тим и најутицајнија социјалистичка држава била је Савез Совјетских Социјалистичких Република (СССР). Утицај социјалистичког законодавства на развој казне затвора, сагледан је од првих кривичних начела која су донета 1919. године, па преко Кривичног законика из 1922. године и каснијих измена, при чему ће се посебна пажња усмерити ка појединим законодавним специфичностима.

У шестој тачки, која уједно представља и последњу тачку друге главе истраживања, сагледане су свремене тенденције у развоју казне затвора. Овај облик кажњавања, у савременим законодавствима заузима значајно место у систему кривичних санкција јер је неспорно да казна затвора представља један од најчешћих облика кажњавања учиниоца за извршено кривично дело, иако се често покреће питање њеног значаја и утицаја у сузбијању криминалитета. Поред ауторових указивања на аргументе којима се оправдава и оспорава казна затвора, посебна пажња је била посвећена проблематици казне затвора изречене на краћи и дужи временски период, док се на крају ове тачке, а уједно и на крају овог поглавља сагледала проблематика казне доживотног затвора и казне затвора у неодређеном трајању.

Настајак истраживања правне природе и сврхе казне затвора био је посвећен упоредно-правном приказу казне затвора у позитивном кривичном законодавству. Разлог и потреба овог дела истраживања је управо због различитих законских решења прописивања казне затвора у савременим кривичним законодавствима, почевши од тога да у појединим законодавствима, казна затвора, не представља најтежи облик кажњавања па све до разлика у временској одређености (у смислу општег минимума и максимума) ове казне према учиниоцу кривичног дела.

Упоредно-правним приказом указано је на законска решења прописивања казне затвора у земљама континенталног и англосаксонског правног система. Ове две „породице права“ своју специфичност граде на различитим правним традицијама, односно на правним основама римског права и *common law*. У савременим стручним и научним дискусијама, најчешће се поменути правни системи разматрају са становишта процесноправних питања и њиховог међусобног утицаја, док се у знатно мањој мери сагледавају поједина законска решења материјалног права. С обзиром на изнето, али и на неспорну и логичну повезаност српског кривичног законодавства са континенталним правним системом (посебно са немачким кривичним законодавством), разумљива је нужност овог дела истраживања.

У наставку овог дела истраживања додатно је указано и на законска решења у земљама бивше

Социјалистичке Федеративне Републике Југославије због својеврсне специфичности која се увиђа у различитим законским решењима ове проблематике након распада усаглашеног кривичног законодавства.

Да би се на што бољи начин могла сагледати законска решења појединих земаља из поменутих законодавства, посебно ће се анализирати карактеристична законска решења (врсте казни, законску предвиђеност временски одређене, неодређене или доживотне казне затвора, условни отпуст...), али и поједина кривична дела ради ефикаснијег упоредног сагледавања и то кривично дело убиства које спада у групу кривичних дела против живота и тела (тзв. класични криминалитет), кривично дело силовања које спада у групу кривичних дела против полне слободе и кривично дело разбојништва које спада у групу кривичних дела против имовине. Разлози због којих се део упоредно-правног приказа заснивати на овим кривичним делима, из различитих група посматрано по заштитном објекту, је због њихових последица и реакција које изазивају у друштву.

Током ове посебне анализе, указало се на одређеност поменутог у систематизацији и у структури закона навођењем назива делова, глава, одељака и наравно навођењем основне класификационе јединице закона, односно члана закона.

Код упоредно-правног приказа казне затвора са земљама континенталног правног система, истраживање је било усмерено на законска решења у кривичним законодавствима Немачке, Француске, Италије, Шпаније и Русије.

Код упоредно-правног приказа казне затвора са земљама англосаксонског правног система, истраживање је било усмерено на законска решења у кривичним законодавствима Енглеске, Сједињених Америчких Држава и Аустралије. Због својих специфичности, током сагледавања ове проблематике у кривичном законодавству Сједињених Америчких Држава, додатно је пажња посвећена законским решењима предвиђеним у калифорнијском Кривичном закону и Кривичном закону Вашингтона, док ће се код сагледавања ове проблематике у кривичном законодавству Аустралије додатна пажња посветила законским решењима предвиђеним у кривичним законима Западне и Јужне Аустралије.

На крају овог дела истраживања, а самим тим и ове главе, био је начињен упоредно-правни приказ казне затвора са земљама бивше СФРЈ, односно са Словенијом, Хрватском, Босном и Херцеговином, Македонијом и Црном Гором. С обзиром да кривично законодавство Босне и Херцеговине по својој организацији представља комплекснији систем, додатно је пажња посвећена законским решењима предвиђеним кривичним законима Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко дистрикта БиХ.

Истраживање правне природе и сврхе казне затвора наставило се са сагледавањем криминолошко-пенолошког аспекта казне затвора. У првој тачки овог дела истраживања, додатна пажња је била посвећена правној природи казне затвора са аспекта савремених кривичних законодавстава, а посебно увек актуелно питање временске одређености. Затим, додатно је било размотрено право на кажњавање (*ius puniendi*), посебно из угла међународног кривичног права, а додатно се размотрило и начело законитости.

У наставку, односно у другој тачки, било је сагледано питање циља и сврхе казне затвора, због становишта да са овом казном постоји највише изгледа за њихово остваривање. Иако је и ово питање током истраживања већ било сагледано, у овом делу питање циља и сврхе казне затвора било је посматрано и са етичког угла.

У трећој тачки је сагледано питање услова за изрицање и извршење казне затвора који су предвиђени у позитивном кривичном законодавству Републике Србије. Поред поменутог, посебно је било сагледано и питање распоређивања и накнадног распоређивања осуђеног лица, али и питање заводских служби почев од службе за третман, обезбеђење, обуку и упошљавање, службе за здравствену заштиту и на крају службе за опште послове.

Четврта тачка посвећена је појединим психолошким аспектима казне затвора, док је у петој тачки сагледани поједини социолошки аспекти казне затвора. Поменути тачкама овог дела истраживања било је сагледано и питање реинтеграције осуђеног лица у друштво након издржавања казне затвора, посебно из угла могућих негативних последица по осуђено лице али и по његову породицу, с тим да је питање реинтеграције сагледано и из угла друштва, анализирањем више студија које су се бавиле овом проблематиком.

У шестој тачки, која уједно представља и последњу тачку четврте главе истраживања, под називом пенолошки аспекти казне затвора, били су сагледани поједини општи институти кривичног права, који су у дотадашњем истраживању били мање заступљени и то ће првенствено проблематика поврата, правних последица изречене казне, питање рехабилитације али и давање и брисање података из казнене евиденције.

Наставак истраживања правне природе и сврхе казне затвора био је усредсређен на развој казне затвора у Републици Србији кроз историјско и позитивноправно сагледавање ове проблематике. С обзиром да први познати писани трагови датирају из дванаестог века, у првој тачки овог дела истраживања било је размотрено питање казне

затвора у периоду кривичног законодавства средњовековне Србије, у оквиру кога је посебна пажња посвећена најстаријем очуваном правном извору из тог периода Законоправило светог Саве из 1219. године, а затим и Душановом законика из 1349. године као најзначајнијем правном споменику средњовековне Србије.

У другој тачки било је сагледано питање развоја казне затвора у кривичном законодавству Србије за време Првог српског устанка. Ово питање се једино могло размотрити сагледавањем Кривичног законика проте Матеје Ненадовића из 1804. године који је донет непосредно након Устанка и Карађорђевог криминалног законика из 1807. године.

У наставку, односно у трећој тачки, био је сагледан развој казне затвора у кривичном законодавству Србије од 1815. до 1860. године, односно у периоду од Другог српског устанка, па све до доношења Казненог закона Кнежевине Србије из 1860. године. У циљу бољег разумевања овог развојног периода додатно се размотрило два значајна закона и то Закон о устројству окружних судова из 1840. године и Војни закон из 1839. године.

Четврта тачка била је посвећена Кривичном законодавству Србије од 1860. до 1918. године, са посебном пажњом на Казнени закон Кнежевине Србије из 1860. године, а анализом су били обухваћени и други закони и правни акти тог периода од значаја за проблематику овог истраживања.

У петој тачки овог дела истраживања био је анализиран развој казне затвора у кривичном законодавству Србије за време Краљевине Југославије, односно у периоду од 1918. године па све до капитулације тадашње државе на почетку Другог светског рата.

У шестој тачки био је сагледан развој казне затвора у кривичном законодавству Србије за време СФРЈ, односно у периоду од последњих година Другог светског рата, па све до распада државе деведесетих година двадесетог века. Овај период обележило је више значајних закона који директно утичу на развој казне затвора посебно, а у смислу њене правне природе и сврхе, стога су они појединачно и анализирани.

У седмој тачки размотрило се питање казне затвора у кривичном законодавству Србије за време СРЈ, односно у периоду од распада СФРЈ, па до 2002. Године. Овај период су обележиле многе промене на које се посебно указало.

У наставку истраживања, односно у осмој тачки сагледало питање развоја казне затвора у кривичном законодавству Србије за време Државне заједнице СЦГ, а на крају овог дела истраживања, у тачки девет, посебна пажња је била посвећена проблематици казне затвора у кривичном законодавству Републике Србије и њеном позитивноправном развоју. Поред поменутог, размотрени су и статистички показатељи од значаја за питање казне затвора.

У последњој глави истраживања правне природе и сврхе казне затвора, указано је на спроведено научно испитивање, односно анализирани су и размотрени прикупљени подаци анкетом и интервјуом.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Неки од закључака којих су произашли из предмета истраживања односе се на то да од првог кажњавања одређеног понашања за које се сматрало да је друштвено неприхватљиво, постоји потреба за проналажењем најцелисходније казне. Питање ефикасности казне мора се посматрати кроз питање која се сврха жели постићи. Најстарије схватање сврхе казне односило се да је за начињено зло потребно узврати злом, стога је и разумно постојање смртне казне и телесних казни, као једних од најстаријих облика кажњавања. Развојем друштва уследила је и промена идеје о сврси кажњавања, па је с тим уследила и потреба за хуманијим казнама. Током истраживања, јасно се може видети да је казна затвора управо представљала тај хуманији облик кажњавања. Потребно је имати на уму да ова казна током робовласничког и феудалног периода у односу на смртну казну и телесне казне јесте била хуманија казна, али када би се она посматрала самостално, односно без упоређивања, ни она се не може сматрати хуманом (због начина и места извршења).

Заштита друштвених вредности казном, представљало је одувек питање власти, односно законима су се предвиђала она кривична дела за која је законодавац сматрао да треба да буду кривична дела. Са развојем друштва, више друштвених вредности је било потребно заштитити, али нека кривична дела за која се може сматрати да спадају у најстарија (класична) кривична дела (убиство, крађа, разбојништво и др.) и даље постоје тј. и поред толико векова кажњавања на разне сурове начине, ова кривична дела се још увек извршавају. Без жеље да се претходно изнето ублажи, ова проблематика се може посматрати и кроз хипотетичко питање о томе колика би тек онда била учесталост неких кривичних дела да се нису кажњавала толико дуго и на већ познати начин. Законодавац (власт) може својом одлуком да декриминише одређено понашање или одређено дело, али тиме се не постиже спречавање тог понашања, или не чињења тог дела, већ се постиже некажњавање.

Јачањем идеје хуманијег кажњавања, слабила је позиција смртне казне и телесних казни, али је самим тим јачала позиција казне затвора. Другим речима, казна затвора која у савременим законодавствима представља неспорно најзначајанији облик кажњавања у систему кривичних санкција, своје место није успоставила на основу ефикасног постизања сврхе кажњавања, већ је представљала најприхватљивију замену поменутих казнама. Казна затвора још од периода старе Грчке и старог Рима (иако је постојала и раније) па до данас, представља веома економски неисплатљиви облик кажњавања и још ако се у разматрање узму и сви позитивни и негативни ефекти, али ипак се не може оспорити да овај облик кажњавања представља основу система кривичних санкција савремених законодавстава, па чак и оних у којима се још увек предвиђа смртна казна, а то је у четрдесет и осам процената држава света.

Имајући на уму све карактеристике савремене казне затвора, не може се у потпуности сматрати да се постигло смањење криминалитета. У теоријском разматрању проблематике савремене казне затвора мало је показатеља по којима она не представља ефикасну кривичну санкцију. Казна затвора, као најтежи облик кажњавања, посебно у државама у којима се више не предвиђају смртна казна и телесне казне, не само да симболизује право државе да кажњава (*ius puniendi*), већ у извесној мери ствара осећај правичности код жртве кривичног дела, док код посебно тешких облика кривичних дела (тешког убиства, силовања и сл.) услед бурнијих последица и реакција које изазивају у друштву, представља у одређеној мери и „модификовани“ облик освете код шире јавности, уз често позивање на поновно увођење тешких облика кажњавања. У односу на смртну казну, казна затвора има знатно слабији утицај на специјалну и генералну превенцију, што је и разумљиво. Аутор истраживања је мишљења да се превентивни утицај додатно слаби увођењем алтернатива казни затвора, јер се постиже смањење застрашујућег ефекта који има казна затвора услед ограничавања одређених права током издржавања казне. С друге стране за постизање специјалне превенције од изузетног значаја је индивидуализација казне и самим тим је оправдано изрицање алтернатива казни затвора, у случајевима предвиђеним законом, а посебно ако се са њима може постићи сврха кажњавања. Индивидуализација казне никако не треба да буде синоним за лакше облике кажњавања, јер да би се постигла сврха кажњавања, нужно је да индивидуализација иде у оба смера. Аутор истраживања је мишљења да је током издржавања казне затвора потребно начинити више напора у анализирању којој је мери постигнута сврха кажњавања услед чега се може успоставити и већи степен индивидуализације казне, посебно код осуђених за тежа кривична дела, што би за последицу могло да има већу (бољу) заштиту друштва од криминалитета.

У савременој теорији кривичног права све чешће се заступа став да је улога казне затвора заснована на генералној превенцији, односно на очекивању да претња казном затвора има превентивно дејство.

VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА	
<p>Анализа и тумачење резултата истраживања је јасно, студиозно и оригинално. Стручна и научна анализа обухвата све кључне аспекте од значаја за проблематику истраживања. Истраживање „Правне природе и сврхе казне затвора“ карактерише потребан квалитет у садржинском и структурном смислу, али и у погледу стила и јасноће излагања. Спроведено емпиријско истраживање је у складу са свим методолошким захтевима, а оно се посебно одликује са аутентичношћу, обухватношћу и са апликативношћу.</p>	
VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:	
1.	<p>Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме</p> <p>Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.</p>
2.	<p>Да ли дисертација садржи све битне елементе</p> <p>Дисертација садржи све битне елементе.</p>
3.	<p>По чему је дисертација оригиналан допринос науци</p> <p>Истраживања која су реализована у оквиру докторске дисертације, до сада нису разматрана у домаћој литератури на овом нивоу и обиму. Дефинисани методолошки приступ и резултати истраживања представљају потпуно нов и оригиналан допринос науци.</p>
4.	<p>Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања</p> <p>Дисертација не садржи недостатке.</p>
IX ПРЕДЛОГ:	
<p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p> <p>Да се докторска дисертација „Правна природа и сврха казне затвора“ прихвати, а кандидату мср. Ненаду Бингулцу одобри одбрана.</p>	
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ	
<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	
<p>НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.</p>	